สารคดี ๕ นาที

อนุสรณ์

ในงานฌาปนกิจศพ

พระปลัดเขียน อธิจิตฺโต

วัดปทุมคงคา

ณ เมรุวัดปทุมคงคา

๑๙ พฤษภาคม ๒๕๑๗

สารคดี ๕ นาที

อนุสรณ์

ในงานฌาปนกิจศพ

พระปลัดเขียน อธิจิตฺโต

วัดปทุมคงคา

ณ เมรุวัดปทุมคงคา

๑๙ พฤษภาคม ๒๕๑๗

คำนำ

พระปลัดเขียน อธิจิตฺโต เจ้าคณะ ๑๑ วัดปทุมคงคา มรณภาพ ณ โรงพยาบาลสงฆ์ เมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๑๗ ข้าพเจ้าได้แต่งตั้งกรรมการคณะหนึ่ง เพื่อจัดการบำเพ็ญกุศลถวายท่านจนถึงจัดงานเรื่องศพ ประกอบด้วยเจ้าคณะวัดปทุมคงคาทุกรูป และพระครูสัญญาบัตร รวม ๑๒ รูป คือ

๑. พระปริยัติบัณฑิต เจ้าคณะ ๗
๒. พระวิกรมมุนี เจ้าคณะ ๓
๓. พระครูญาณสุนทร เจ้าคณะ ๒
๔. พระครูโกศลสมุทรกิจ ผู้ช่วยเจ้าอาวาส
๕. พระครูปลัดสุวัฒนสุตคุณ เลขานุการวัด
๖. พระครูสาธุกิจการี เจ้าคณะ ๙
๗. พระครูกัลยาณคุณ เจ้าคณะ ๘/๑
๘. พระครูมงคลวิลาส เจ้าคณะ ๔
๙. พระมหาถนอม เจ้าคณะ ๖
๑๐. พระครูสังฆรักขิตสุพร เจ้าคณะ ๑
๑๑. พระครูสมุห์ชอบ เจ้าคณะ ๑๐
๑๒. พระครูใบฎีกาเพิ่ม เจ้าคณะ ๘/๒

คณะกรรมการได้จัดการบำเพ็ญกุศล ๗ วัน แล้ว จึงกำหนดงานประชุมเพลิงศพ ในวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๑๗ ในงานนี้ได้มีมติให้พิมพ์บทความ ๕ นาที ๓ เรื่อง แจกในงานด้วย

พระปลัดเขียนเป็นพระเถระที่เอาใจใส่ในกิจวัตรรูปหนึ่ง เมื่ออาพาธอยู่โรงพยาบาลสงฆ์ ข้าพเจ้าไปเยี่ยมก็ปรารภว่าเป็นห่วงกิจวัตร หายจากอาพาธแล้วไปไหนมาไหนไม่สะดวก แต่เมื่อถึงวันอุโบสถก็พยายามลงทำอุโบสถกรรม เมื่อข้าพเจ้าย้ายมาอยู่ ก็ได้เป็นหัวหน้านำภิกษุสามเณรคณะ ๑๑ ทั้งหมด มาทำความเคารพที่กุฎีเจ้าอาวาส และได้เขียนบทความ ๕ นาที ส่งไปเผยแพร่ทางวิทยุกระจายเสียง กรมประชาสัมพันธ์ มาหลายปีแล้ว เมื่อท่านมรณภาพไปวัดปทุมคงคาก็รู้สึกอาลัยท่าน ขอให้ท่านจงประสบสุขในสัมปรายภพเถิด

พระธรรมวโรดม

วัดปทุมคงคา กรุงเทพมหานคร

๓๐ เมษายน ๒๕๑๗

พระปลัดเขียน (อธิจิตฺตเถร อัมพาพันธุ์)

ชาตะ ๘ กรกฎาคม ๒๔๕๖

มรณภาพ ๑๗ เมษายน ๒๕๑๗

อายุ ๖๐ ปี ๙ เดือน ๑๐ วัน พรรษา ๔๐

ประวัติย่อ

พระปลัดเขียน (อัมพาพันธุ์ อธิจิตฺโต)

ชาติภูมิ

นามเดิม เขียน ฉายา อธิจิตฺโต นามสกุล อัมพาพันธุ์ เกิดวันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๖ ตรงกับวันอังคาร ขึ้น ๖ ค่ำ ปีฉลู ที่บ้านสงเปือย หมู่ ๑ ตำบลสงเปือย อำเภอลุมพุก (คำเขื่อนแก้ว) จังหวัดอุบลราชธานี (ยโสธร) เป็นบุตรนายพา แผลพัน กับนางทองดี แผลพัน มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน ๕ คน คือ

๑. นายสุนีย์ แผลพัน (ถึงแก่กรรมแล้ว)

๒. นายพั่ว แผลพัน (ถึงแก่กรรมแล้ว)

๓. นางเงิน (แผลพัน) (ถึงแก่กรรมแล้ว)

๔. พระปลัดเขียน อัมพาพันธุ์

๕. นางบับ (แผลพัน) ทาทอง ยังมีชีวิตอยู่

เมื่อโยมบิดาถึงแก่กรรมแล้ว โยมมารดามีสามีใหม่ ชื่อนายทอง แก้วแสน ผู้ใหญ่บ้านโนนม่วง หมู่ที่ ๖ ตำบลสงเปือย อำเภอลุมพุก จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อโยมมารดามีสามีใหม่แล้วก็ย้ายครอบครัวไปอยู่ที่บ้านโนนม่วง ไม่มีบุตรธิดาด้วยกันเมื่อโยมมารดาถึงแก่กรรมแล้ว นายทอง แก้วแสน อดีตผู้ใหญ่บ้านโนนม่วง ก็ไปมีภรรยาใหม่ที่อำเภออื่นแล้ว ขณะนี้ยังมีชีวิตอยู่

การศึกษาเบื้องต้น

ชีวิตเมื่อเยาว์วัย ได้เข้าเรียนภาษาไทย ที่โรงเรียนประชาบาล ตำบลสงเปือย ๑ (วัดบ้านสงเปือย) อำเภอลุมพุก จังหวัดอุบลราชธานี จบชั้นประถมบริบูรณ์ของโรงเรียน (ชั้นประถมปีที่ ๓)

บรรพชา

ได้บรรพชาเป็นสามเณร ณ พัทธสีมาวัดบ้านโนนม่วง ตำบลสงเปือย อำเภอลุมพุก จังหวัดอุบลราชธานี โดยพระครูชินวาทสาทร เจ้าอาวาสวัดสงเปือย และเจ้าคณะแขวงลุมพุก (เจ้าคณะอำเภอ) เป็นพระอุปัชฌายะ บวชเป็นสามเณรได้ ๓ พรรษา แล้วลาสิกขา (สึก) ออกมาทำนา ค้าขายเลี้ยงมารดา

การอุปสมบท

อุปสมบทเมื่ออายุ ๒๑ ปี ท่านพระครูบรรหารกัลยาณวัตร เจ้าคณะอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นพระอุปัชฌายะ พระอาจารย์เหมือย เป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระอาจารย์แหล่ เป็นพระอนุสาวนาจารย์ เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ เวลา ๑๔ นาฬิกา ๓๕ นาที ณ พัทธสีมา วัดสระบัว ตำบลพุทไธสง อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

การศึกษาพระปริยัติธรรม

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ สอบนักธรรมชั้นตรี ได้ในสนามหลวง ที่สำนักเรียนวัดสระบัว อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ปี พ.ศ. ๒๔๘๐ สอบนักธรรมชั้นโท ได้ในสนามหลวง ที่สำนักเรียนวัดสุทัศนเทพวราราม อำเภอพระนคร จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ปี พ.ศ. ๒๔๘๕ สอบนักธรรมชั้นเอก ได้ในสนามหลวง ที่สำนักเรียนวัดกลาง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ได้รับการศึกษาภาษาบาลี เข้าสอบสนามหลวงหลายศก แต่ก็สอบไม่ได้ ต่อ ๆ มาอายุพรรษามากขึ้นก็เลยไม่ได้สมัครเข้าสอบในสนามหลวงอีก

ความรู้พิเศษ

มีความรู้โหราศาสตร์ พยากรณ์เป็นที่นิยมนับถือของผู้ที่มาขอร้องให้ท่านพยากรณ์ให้ และมีศิษยานุศิษย์มากพอสมควร ชวเลขก็อยู่ในขั้นที่พอใช้ได้ และพิมพ์ดีดก็ชำนาญ เรื่องพิมพ์ดีดท่านสนใจมากเป็นพิเศษ และท่านเองก็ได้สอนพิมพ์ดีดไว้

พระภิกษุสามเณรและศิษย์วัดได้เรียนสำเร็จไปแล้วก็มีหลายรุ่นหลายคนด้วยกัน เหตุที่ท่านสอนก็เพราะว่าแต่ก่อนพระภิกษุและสามเณรจะไปเรียนปะปนกับฆราวาส ชาย–หญิง ตามโรงเรียนพิมพ์ดีดต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ไม่น่าดูในสายตาของคนทั้งหลาย ท่านจึงได้คิดหาทางอนุเคราะห์พระภิกษุสามเณรผู้ที่ใคร่ในการศึกษาหาความรู้พิเศษในทางนี้ขึ้น โดยใช้ชื่อเป็นการภายในว่า "ลิขิตชวเลขพิมพ์ดีด" บัดนี้ พระภิกษุและสามเณรหาที่เรียนได้สะดวกขึ้นท่านจึงเลิกทำการสอนเสีย

การย้ายสำนัก

วันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๐ ได้ย้ายจากวัดสระบัว อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ เข้ามาศึกษาพระปริยัติธรรมอยู่ที่วัดสุทัศนเทพวราราม กรุงเทพ ฯ เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๔๘๖ ย้ายจากวัดสุทัศน์ ไปอยู่วัดปากเพรียว อำเภอปากเพรียว อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี. วันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๙ ย้ายจากวัดปากเพรียว สระบุรี เข้ามาอยู่วัดปทุมคงคาตามเหตุผลของการย้ายในหนังสือสุทธิว่า ย้ายเพื่อการศึกษา

พระปริยัติธรรมต่อ ความตั้งใจเดิมจะกลับเข้ามาจำพรรษาอยู่ที่วัดสุทัศน์ตามเดิม แต่ท่านเจ้าคุณเทพปริยัติ ขณะนั้นยังเป็นพระปริยัติบัณฑิต เจ้าอาวาสวัดปทุมคงคา ได้ชวนท่านมาอยู่จำพรรษาที่วัดปทุมคงคาด้วยกัน ท่านจึงได้มาอยู่จำพรรษาที่วัดปทุมคงคาจนถึงปัจจุบัน

สมณศักดิ์

เป็นพระปลัด ฐานานุกรม ของท่านเจ้าคุณศรีสัจจญาณ-มุนี (สนธิ์) วัดสุทัศนเทพวราราม กรุงเทพมหานคร

การปกครอง

เมื่อครั้งอยู่ที่วัดสุทัศนเทพวรารามนั้น เป็นเจ้าคณะ ๑๓ อยู่ที่วัดปทุมคงคา เป็นเจ้าคณะ ๑๑ และเป็นพระกรรมวาจา-จารย์–พระอนุสาวนาจารย์

ศาสนกิจ

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ ท่านได้ไปทำการสอนพระปริยัติธรรม อบรมสั่งสอนประชาชน ณ วัดศรีสว่างวงศ์ อำเภอโพนทอง จังหวัดนครจำปาศักดิ์ ๆ

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๘ ท่านได้ทำการสอนพระปริยัติธรรม อบรมสั่งสอนประชาชน ประจำสำนักเรียนนาร่อง อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ฯ

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นกรรมการตรวจประโยคธรรมสนามหลวง ฯ

ท่านปลัดเขียน เคยเข้าปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานที่วัดปากน้ำ และเคยหลบภัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ไปอยู่หลายแห่งหลายที่ เช่น ที่วัดป๊อกแป๊ก ใกล้สถานีป๊อกแป๊ก สระบุรี เป็นต้น และสาเหตุที่ท่านได้เคยปฏิบัติวิปัสสนานั่นเอง ท่านจึงเคร่งครัดในสีลาจารวัตร ถึงแม้ว่าท่านจะเป็นพระหมอดูซึ่งก็มีคนศรัทธาเคารพนับถือในตัวท่านอยู่เป็นจำนวนมากก็จริง แต่ท่านเองก็มิได้สะสมจตุปัจจัยที่ญาติโยมนำมาถวายไว้ คือท่านได้ชักชวนญาติโยมไปทอดกฐินและผ้าป่าอยู่เป็นประจำมิได้ขาด เพื่อพัฒนาวัดตามชนบทและเป็นการกระจายความเจริญรุ่งเรืองออกไปสู่ชนบท เมื่อวันเสาร์ที่ ๓ เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๑๖ ท่านก็ได้เดินทางพร้อมด้วยพระภิกษุสามเณรเป็นจำนวนหลายรูปด้วยกัน และญาติโยมอีกเป็นจำนวนมากไป

ทอดผ้าป่าที่จังหวัดปราจีนบุรี เมื่องานเสร็จเรียบร้อยแล้วในวันอาทิตย์ที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖ ท่านก็มุ่งหน้าเดินทางกลับกรุงเทพ ฯ รถผ้าป่าคันที่ท่านนั่งมานั้นได้พุ่งลงจากถนนไปที่ทางโค้งเลยจังหวัดฉะเชิงเทราไปนิด ท่านปลัดเขียนได้รับบาดเจ็บอาการสาหัสมาก ถึงกับท่านได้เข้ารับการรักษาอยู่ที่โรงพยาบาลสงฆ์เป็นเวลา ๕ เดือนเศษ ๆ จึงได้กลับออกมาจำพรรษาอยู่ที่วัดปทุมคงคา ขาขวาของท่านพิการเดินไม่ถนัดต้องใช้ไม้เท้าเข้าช่วย ท่านปลัดเขียนซึ่งแต่ก่อนมาท่านเป็นโรคความดันโลหิตสูง และท่านก็เคยไปให้หมอที่โรงพยาบาลตรวจรักษาสุขภาพร่างกายอยู่บ่อย ๆ มิได้ขาด และยังได้รับความกระทบกระเทือนจากรถที่ครั้งตกถนนอีกด้วย เมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๑๗ ท่านได้ล้มป่วยลงอย่างกระทันหันพระภิกษุสามเณรและศิษย์ของท่านได้นำส่งโรงพยาบาลสงฆ์ในคืนวันนั้นเอง เพื่อตรวจรักษาโรคความดันโลหิตสูง แต่แล้วโรคความดันโลหิตสูงกลับไม่ลดลงเหมือนแต่ครั้งก่อน ๆ มา จึงเป็นเหตุให้ท่านต้องมรณภาพลงด้วยโรคดังกล่าวแล้ว ที่ห้อง

พยาบาลโรงพยาบาลสงฆ์ ในคืนวันพุธที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๑๗ เวลา ๒๒.๑๐ น. รวมชนมายุได้ ๖๐ ปี ๙ เดือน ๑๐ วัน อุปสมบทได้ ๔๐ พรรษา ฯ

การตั้งศพบำเพ็ญกุศล

วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๑๗ เชิญศพจากโรงพยาบาลสงฆ์กลับวัดปทุมคงคา สรงน้ำศพแล้ว ตั้งศพบำเพ็ญกุศลถวายสวดพระอภิธรรมอยู่ ๗ วัน ตั้งแต่คืนวันที่ ๑๘ เมษายน ถึงคืนวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๑๗ วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๑๗ หลังจากบำเพ็ญกุศลสัตตมวารแล้วบรรจุศพไว้ กำหนดประชุมเพลิง วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๑๗

การตั้งศพบำเพ็ญกุศลนี้ ได้รับความอุปถัมภ์ภายในร่มบารมีธรรมของพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณธรรมวโรดม เจ้าอาวาสและคณะสงฆ์วัดปทุมคงคา รับเป็นเจ้าภาพพร้อมด้วยญาติศิษยานุศิษย์ ร่วมกันบำเพ็ญกุศลถวายแด่ท่านปลัดเขียน

ขอผลบุญที่คณะสงฆ์วัดปทุมคงคา ศิษย์และญาติทั้งหลาย ที่ได้บำเพ็ญมาตั้งแต่ต้นจนถึงวันประชุมเพลิงนี้ จงสำเร็จแก่ท่านปลัดเขียน อธิจิตฺโต ตามสมควรแก่คตินิยมสมประสงค์ทุกประการเทอญ ฯ

พระปริยัติบัณฑิต (ศิษย์) ผู้เขียนประวัติ

วัดปทุมคงคา กรุงเทพมหานคร
๑๘ พฤษภาคม ๒๕๑๗

สารคดี ๕ นาที

เรื่องเมตตา

ของ พระปลัดเขียน อธิจิตฺโต วัดปทุมคงคา

เมตตา ได้แก่ความรักและความเอ็นดู ความปรารถนาจะให้ผู้อื่นได้รับความสุข อันความเมตตานี้มีอยู่ในท่านผู้ใหญ่ เช่น ท่านผู้มีวัยวุฒิ คือท่านผู้มีอายุ เกิดมาแล้วเป็นเวลายืนยาวนาน มีบิดามารดาเป็นต้น คุณวุฒิ คือ ท่านผู้เจริญด้วยคุณวิชาความรู้ ได้รับการยกย่องขึ้นเป็นผู้ใหญ่ เช่น ครูบาอาจารย์เป็นต้น ชาติวุฒิ คือ ท่านผู้เกิดมาโดยชาติกำเนิดเป็นใหญ่โดยตระกูล

ท่านทั้งหลายเหล่านี้แหละ ในเมื่อท่านประสบพบเห็นผู้อื่นกำลังได้รับความทุกขเวทนา

ท่านก็จะเกิดความเมตตาเอ็นดูเข้าปลอบเปลื้องช่วยเหลือทันที เช่น ในยามเจ็บป่วย ท่านก็จะพาไปหาหมอให้รักษาเยียวยาจนหาย หรือในยามผู้อื่นได้รับทุกขเวทนาอย่างใดอย่างหนึ่ง ท่านก็จะเข้าช่วยเหลือจนพ้นจากทุกข์ พ้นจากร้อน ส่วนบิดามารดาเล่า ? ท่านก็มีเมตตาเลี้ยงดูบุตรธิดามาตั้งแต่เล็กจนโตด้วยความรักและเอ็นดู แนะนำพร่ำสอนบุตรธิดาแต่ในทางที่ถูกที่ควร ส่วนครูบาอาจารย์ ท่านก็มีเมตตาจิตสั่งสอนศิษย์ให้มีวิชา ความรู้เฉลียวฉลาดปราชญ์เปรื่องจนสำเร็จขั้นสูงสุด อันความมีเมตตาจิตนี้ มีอยู่ในท่านผู้ใดแล้ว ย่อมทำให้ท่านผู้นั้นมีความสุขใจอยู่ตลอดทุกเวลา เช่น ในเรื่องชาดกสุวรรณ-สาม เป็นต้น ถึงแม้จะอยู่ในป่าดงพงพีก็ตาม ยังมีจำพวกสิงห์สาราสัตว์แวดล้อมเป็นบริวาร เพราะความมีเมตตาธรรมอยู่ในจิตเสมอ แม้ทางพระพุทธศาสนาในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์นี้เอง ก็ยังมีเรื่องเล่าไว้ว่า มีพระมหาเถระองค์หนึ่ง ท่านมีเมตตาธรรมอันสูงส่งมาก ถึงกับมีสิงห์สาราสัตว์ป่าคุ้นเคยมากเข้ามาอาศัยอยู่ในวัดของท่านเป็นนิจ จนถึงกับประชาชนคนทั้งหลายขนานนามของท่านว่า **"สมเด็จพระสังฆราชไก่**

เถื่อน" แม้ว่าพระองค์ท่านจะล่วงลับดับขันธ์ไปนานแล้วก็ตาม ก็ยังมีผู้นิยมนับถือพระพิมพ์ของพระองค์ท่านอยู่ คือพระสมเด็จสังฆราชไก่เถื่อน นิยมนับถือกันว่า เป็นเสน่ห์มหานิยมอยู่จนถึงปัจจุบันนี้

อันความเมตตาธรรมนี้ ในทางพระพุทธศาสนา มีพระพุทธภาษิตรับสมอ้างอิงไว้เป็นอเนกประการ ดังจะได้นำมากล่าวต่อไปนี้ โดยแปลมาจากภาษาบาลี กล่าวสู่กันฟัง เพื่อเข้าใจง่าย ๆ ดังนี้ บุคคลผู้มีเมตตาไม่ประทุษร้ายมิตร ย่อมได้รับอานิสงส์ของเมตตา ถึง ๑๐ ประการ คือ

๑. ชนผู้ไม่ประทุษร้ายมิตร ออกจากเรือนของตนไปไหน ๆ ก็มีอาหารมาก ไม่อดอยาก เป็นที่อาศัยเลี้ยงชีพของชนมาก

๒. ผู้ไม่ประทุษร้ายมิตร ไปสู่ชนบทนิคม ราชธานีใด ๆ ย่อมเป็นที่เชิดชูบูชาในที่ทั่วไป

๓. ผู้ไม่ประทุษร้ายมิตร ย่อมไม่ถูกพวกโจรย่ำยีเบียดเบียน ไม่ถูกกษัตริย์ดูหมิ่น ย่อมล่วงพ้นศัตรูได้ทั้งหมด

๔. ผู้ไม่ประทุษร้ายมิตร จะไปในที่ประชุมชน ก็มีผู้

กินดีต้อนรับ ไม่ต้องโกรธกลับมาเรือนตน เป็นผู้ประเสริฐสุด แห่งหมู่ญาติ

๕. ผู้ไม่ประทุษร้ายมิตร สักการะเขาแล้วก็ย่อมเป็นผู้ที่เขาสักการะตอบ เคารพเขาแล้วก็ย่อมเพียบพร้อมด้วยวรรณะและเกียรติคุณ

๖. ผู้ไม่ประทุษร้ายมิตร ยกย่องเขา ย่อมได้รับยกย่องตอบ ไหว้เขาย่อมได้รับไหว้ตอบ และย่อมประสบยศและเกียรติ

๗. ผู้ไม่ประทุษร้ายมิตร ย่อมรุ่งเรืองดุจแสงไฟ ย่อมงดงามดุจเทวดา ย่อมไม่แคล้วคลาดจากศิริ คือความเป็นใหญ่

๘. ผู้ไม่ประทุษร้ายมิตร โคทั้งหลายของเขาตกลูกมาก พืชที่หว่านในนาย่อมงดงาม เขาย่อมได้เสวยผลแห่งพืชทั้งหลายที่หว่านไว้

๙. นรชนผู้ไม่ประทุษร้ายมิตร ตกเหวหรือพลาดตกภูเขาและต้นไม้ ย่อมได้ที่เกาะที่รับรอง

๑๐. ศัตรูทั้งหลายย่อมย่ำยีบุคคลผู้ไม่ประทุษร้ายมิตรไม่ได้ เหมือนลมพายุทำลายต้นไทรที่มีรากและลำต้นงอกงามไม่ได้ฉันนั้น

และอีกนัยหนึ่ง ผู้ใดเจริญเมตตาสม่ำเสมออยู่เป็นนิตย์ ผู้นั้นย่อมจะได้รับอานิสงส์ถึง ๑๑ ประการ คือ

๑. หลับอยู่ก็เป็นสุข

๒. ตื่นขึ้นก็เป็นสุข

๓. ไม่ฝันเห็นสิ่งร้าย

๔. เป็นที่รักของมนุษย์ทั้งหลาย

๕. เป็นที่รักของอมนุษย์ทั้งหลาย

๖. เทวดาย่อมรักษา

๗. ไฟ หรือยาพิษและศัสตราย่อมกล้ำกรายถูกตัวผู้มีจิตเมตตาไม่ได้

๘. จิตของผู้มีเมตตาย่อมตั้งมั่น เป็นสมาธิได้เร็ว

๙. ผิวหน้าของผู้มีเมตตาย่อมผ่องใส

๑๐. มีสติไม่หลงตาย และ

๑๑. เมื่อยังไม่บรรลุอริยผล ย่อมไปเกิดในพรหมโลก

สารคดี ๕ นาที

เรื่อง กตัญญูกตเวที

ของ พระปลัดเขียน อธิจิตฺโต วัดปทุมคงคา

คำว่า "กตัญญู" หมายถึงท่านผู้รู้คุณของท่านผู้มีคุณได้เป็นอย่างดีอย่างหนึ่ง **กตเวที** หมายถึงท่านผู้รู้คุณของท่านผู้มีอุปการะมาก่อนแล้วอย่างหนึ่ง ทั้งสองอย่างนี้รวมกันเข้าแล้วเรียกว่าท่านผู้รู้จักคุณของท่านผู้มีคุณและอุปการะมาก่อนแล้วทำตอบแทน

อันความกตัญญูกตเวที นี้ ว่าโดยปกติแล้วคนเราทุก ๆ คนเมื่อได้รับพระคุณของท่านแล้ว ก็ย่อมจะเกิดความรู้สึกในพระคุณของท่านและปฏิบัติตอบแทนขึ้น แต่ถ้าไม่ได้นึก หรือนึกไปในทาง

อื่นอย่างผิด ๆ เช่น นึกไปว่าคนเราปฏิบัติหน้าที่ของตนแก่กันและกันเหมือนอย่างเครื่องยนต์กลไก ซึ่งไม่มีชีวิตจิตใจอะไร และถ้านึกไปในทางที่ผิดอย่างนี้ ก็จะกลายเป็นคน **อกตัญญู** คือไม่รู้จักคุณของท่านผู้มีคุณ

ฉะนั้น จึงสมควรที่จะตระหนักใจไว้ให้รู้จักสาระแก่นสารตามที่ท่านต้องการ ถ้าเราไม่รู้จักสาระแก่นสารตามความต้องการของท่านแล้ว ก็จะไปถือเอาความผิดของท่าน ถือเอาโทษของท่านขึ้นมาเป็นหลักยึดถือ ในเมื่อถือเอาโทษของท่านขึ้นมาแล้ว ก็จะกลายไปเป็นเห็นโทษของท่านเข้า เช่นอย่างครูบาอาจารย์ ขณะเมื่ออบรมสั่งสอนศิษย์ บางครั้งก็ต้องดุด่าว่ากล่าวตักเตือน หรือบางทีต้องใช้ไม้เรียว อย่างนี้เพื่ออะไรเล่า ? ก็เพื่อประสงค์ที่จะอบรมบ่มนิสัยศิษย์ให้เป็นคนดี จะได้มีมานะอดทน ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน จนมีความรู้จบชั้นบรรลุถึงจุดหมายปลายทาง แต่ถ้าหากว่าศิษย์จะไปถือเอาแต่แง่ที่ว่าครูบาอาจารย์ดุด่าว่ากล่าว หรือลงโทษด้วยความโกรธแค้นขึ้นมาแล้ว ก็จะกลายเป็นไม่กตัญญู เพราะไปถือเอาแต่ในทางที่ผิด

เพราะฉะนั้น ต้องถือเอาตรงในทางที่ถูก คือ คุณและอุปการะของท่าน ขอให้พิจารณาดูให้ซึ้งถึงความเมตตา กรุณาที่มีอยู่ในจิตใจของท่าน การที่ท่านดุด่าว่ากล่าวเคี่ยวเข็ญหรือลงโทษต่าง ๆ นั้น ก็เพื่อต้องการอยากจะให้เราเป็นคนดี ขอให้ดูให้ลึกซึ้งลงไปอีกสักหน่อยเถิดว่า การที่ท่านใช้เมตตากรุณาในทางที่ถูกนี้แหละ ที่ทำให้พวกเราทั้งหลายได้ประสบผลสำเร็จมาจนถึงทุกวันนี้ เมื่อจะพูดโดยส่วนรวมแล้ว ที่เราท่านทั้งหลายทุก ๆ คนได้รับความสำเร็จสมความประสงค์มาจนเป็นหลักฐานมั่นคงนั้น ก็เพราะว่าพระคุณของบิดามารดาได้เลี้ยงดูเรามา ส่งเสริมอุปถัมภ์ค้ำชูด้วยความเมตตากรุณาเป็นอันดับแรก อันดับต่อมาก็โดยอาศัยคุณครูบาอาจารย์เป็นผู้สั่งสอนให้วิชาความรู้ คอยว่ากล่าวตักเตือนเคี่ยวเข็ญเพื่อจะให้เราทั้งหลายได้รับผลสำเร็จเป็นอันดับสุดท้าย ผู้ที่ตั้งตัวอยู่ได้เป็นปึกแผ่นแน่นหนาเป็นหลักฐานถาวรมั่นคง ก็ล้วนแต่ได้อาศัยพระคุณและอุปการะคือเมตตา กรุณาของท่านผู้มีพระคุณและอุปการะทั้งหลายมาก่อนแล้วทั้งนั้น มาช่วยหล่อหลอมชีวิตให้เราได้รับความสำเร็จ ให้เห็นเป็นประจักษ์อยู่จนทุกวันนี้ นี่แหละคือสาระแก่นสารของกตัญญูกตเวที

แม้ในทางพระพุทธศาสนา องค์สมเด็จพระบรมศาสดา ก็ได้ทรงยกย่องพระภิกษุบางรูปไว้ว่า เป็นผู้มีคุณเลิศในทางกตัญญูกตเวทีอยู่หลายอย่างหลายประการ เช่น พระอัครสาวกสารีบุตรเถระว่า เป็นผู้มีปัญญาเฉลียวฉลาดมาก และอนุเคราะห์พรหมจารีเพื่อนบรรพชิตทั้งหลายด้วยกัน ท่านนับถือพระอัสสชิว่าเป็นอาจารย์มาก ทำความเคารพอยู่เสมอ แม้ได้ทราบข่าวว่า อาจารย์อยู่ในทางทิศใด เมื่อท่านจะนอนก็นมัสการไปทางทิศนั้นก่อน แล้วจึงนอนหันศีรษะไปทางทิศนั้นอยู่เสมอเป็นนิจ อีกอย่างหนึ่งมีเรื่องเล่าว่า ท่านเป็นผู้มีกตัญญูอย่างแรงกล้ามาก กล่าวไว้ว่า ราธะพราหมณ์ผู้หนึ่ง อยู่ในเมืองราชคฤห์ เช้าวันหนึ่งพระสารีบุตรเถระได้เข้าไปบิณฑบาต ราธะพราหมณ์ผู้นั้นได้ถวายอาหารบิณฑบาตแก่ท่านเพียงหนึ่งทัพพีเท่านั้น กาลต่อมาราธะพราหมณ์ผู้นั้นแก่เฒ่าชราลงไม่มีใครเลี้ยงดู จึงได้ไปขออาศัยเลี้ยงชีพอยู่กับพระภิกษุในพระเวฬุวันมหาวิหาร มีความประสงค์อยากจะบวช แต่ไม่มีใครจะบวชให้ พระบรมศาสดาทอดพระเนตรเห็นแล้ว ตรัสถามราธะพราหมณ์ผู้นั้น ทรงทราบความประสงค์แล้ว ทรงรับสั่งตรัสถามพระภิกษุ

ทั้งหลายว่า ใครระลึกถึงอุปการะคุณของพราหมณ์ผู้นี้ได้บ้าง พระสารีบุตรได้กราบทูลว่า ข้าพระองค์ระลึกได้อยู่ พระบรมศาสดาตรัสว่า ดีละ ๆ ถ้าอย่างนั้น สารีบุตรให้พราหมณ์ผู้นี้บวชเถิด ครั้งนั้นพระพุทธองค์ทรงตรัสให้เลิกที่ทรงอนุญาตการอุปสมบทด้วยสรณคมน์สามแต่เดิมนั้นเสีย และทรงอนุญาตให้พระสงฆ์ ทำการอุปสมบทกุลบุตรด้วยญัตติจตุตถกรรมวาจา ราธะพราหมณ์ได้เป็นภิกษุในพระพุทธศาสนา ด้วยญัตติจตุตถ-กรรมวาจาเป็นองค์แรก ตั้งแต่บัดนั้นมาจนถึงในปัจจุบันนี้ ฯ

สารคดี ๕ นาที

เรื่อง อ่างศิลา

ของ พระปลัดเขียน วัดปทุมคงคา

คำว่า อ่างศิลานี้ หมายถึงรูปร่างลักษณะของหินดาดาดเป็นรูปร่างเวิ้งว้าง เป็นรูปร่างเหมือนรูปกะทะ แต่จะใหญ่หรือเล็กต่าง ๆ กันออกไป แต่บางแห่งถ้าลึกหน่อยจะมีน้ำขังตลอดปี บางแห่งก็ไม่ตลอดปี อ่างหินที่ว่านี้มักจะเกิดมีขึ้นได้ที่น้ำตก น้ำไหลเซาะหิน หรือเกิดแต่น้ำไหลเป็นวังวน เมื่อน้ำเซาะสถานที่นั้นนาน ๆ เข้าก็มักจะเป็นสถานที่สำคัญ หรือเป็นประวัติศาสตร์ไปก็มี เช่นสถานที่ที่จะได้นำมาเล่าสู่กันฟัง ดังต่อไปนี้

เมื่อแรกเริ่มเดิมทีเป็นที่เวิ้งว้าง เป็นรูปอ่างหินอยู่ริมทะเล มีหมู่บ้านไทยบ้างประปรายเป็นป่าดงพงไพรเรียงรายอยู่เป็นหย่อม มีอาชีพทำสวนบ้าง จับปลา หอย กุ้ง ปู ขายกันเป็นอาชีพ ครั้นต่อมามีชาวจีนนำสินค้าเข้ามาค้าขายทางเรือ ได้ผ่านทางโค้งอ่างหินนี้ เพื่อหลบลมพายุเลยตกค้างอยู่แถวอ่างหินนี้ก็มี จึงรวมกันเป็นหมู่บ้านอ่างศิลา ตำบลอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี สืบต่อมา เมื่อมีผู้คนหลบภัยธรรมชาติมาอยู่เป็นจำนวนมากขึ้น การประกอบอาชีพก็ย่อมขยายออกไปเป็นธรรมดา มีคนจีนกลุ่มหนึ่งเป็นผู้คิดค้นพบหินอ่อน พอจะทำเป็นครกหินได้ที่บริเวณในลานวัดอ่างศิลา จึงพากันสลักหินออกมา แล้วสกัดเป็นรูปกลม ๆ แล้วใช้เหล็กสกัดเรื่อยไปจนเป็นรูปครก วันหนึ่ง ๆ อย่างเก่งก็สกัดได้วันละหนึ่งลูกถึงสองลูกเป็นอย่างมาก แต่ในปัจจุบันนี้ใช้หินอ่อนที่จังหวัดราชบุรีแทนแล้วส่งมาจำหน่ายที่อ่างศิลานี้

แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตอยู่อีกอย่างหนึ่ง คือการสลักครกหินนี้ จะสกัดด้วยของอย่างอื่นไม่ได้ นอกจากจะมีเหล็กอันหนึ่งกลมโตพอสมควร และฆ้อนเหล็กอันหนึ่งค่อย ๆ เจาะไปทีละน้อย ๆ จนเป็นรูปครก จะเจาะด้วยเครื่องยนต์กลไกไม่ได้

ยังมีสิ่งทออีกอย่างหนึ่ง คือผ้าลายขาวม้า กำลังเป็นสินค้าขึ้นหน้าขึ้นตาอยู่ในขณะนี้ ทั้ง ๒ อย่างนี้ มีคำพังเพยว่า "ผ้าลายขาวม้าอ่างหิน ครกหินอ่างศิลา" เป็นสินค้าส่งออกไปจำหน่ายได้หลายจังหวัด และก็เป็นสิ่งจำเป็นประจำภายในครอบครัว ทุกครอบครัวซึ่งจะขาดเสียมิได้ และมีอาหารทะเลอีกจำพวกหนึ่งเกิดขึ้นมาใหม่ ๆ คือแมงกระพรุนกลายเป็นสินค้าอีกอย่างหนึ่งส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้อีกด้วย อ่าง-ศิลานี้ยังกล่าวได้อีกว่า เป็นประวัติศาสตร์จารึกสำคัญอีกหลายอย่าง คือ สมัยรัชกาลที่ ๖ ได้มีตำหนักเกิดขึ้นใกล้กับอ่างศิลาตามทางสันนิษฐานว่า คงจะสร้างไว้เพื่อจะได้ทรงเสด็จไปพักผ่อนเปลี่ยนพระราชอิริยาบถตามฤดูกาล และอย่างอื่น ๆ อีกก็ได้ ครั้นต่อมาได้ยกให้เป็นโรงเรียนชั้นประถมไปแล้ว ได้ปลูกอาคารเรียนเพิ่มเติมขึ้นอีก ครั้นต่อมาเมื่อประมาณ ๒—๓ ปีมานี้เอง ทางการคณะมหาเถระสมาคมได้ประชุมปรึกษาหารือกันในที่ประชุมตกลงเห็นพ้องต้องกันว่า สมควรจะได้ให้มีกุฎีสงฆ์รับรองพระเถระผู้ใหญ่ เช่น ผู้ที่เป็นประมุขแห่งสงฆ์ต่างประเทศและภายในประเทศไปประทับพักผ่อนเป็นบางครั้งบางคราว จึงได้มีมติพิจารณาเห็นว่า ตำบลอ่างศิลานี้แหละเป็นที่เหมาะหลายอย่าง เช่น มีหมู่ไม้ยืนต้น เขียวชะอุ่มเรียง

รายกันอยู่เป็นทิวแถวริมทะเล ทั้งมีลมพัด น้ำใสไหลมาจาก ทะเลกระทบฝั่งดังอยู่ฉาดฉาน เป็นที่น่าอยู่ของผู้ต้องการพัก ผ่อนเพื่อความสงบเสียจริง ๆ ตกลงเลยสร้างขึ้นเป็นรูปกุฏีสงฆ์ รับรองพระเถระผู้เป็นประมุขขึ้นที่วัดอ่างศิลา ตำบลอ่างศิลา ได้สำเร็จเสร็จสิ้นเรียบร้อยไปแล้ว ซึ่งมีสมเด็จพระอริยวงศา-คตญาณ สมเด็จพระสังฆราช วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เสด็จไปเปิดใช้เป็นทางการได้แล้ว ต่อมาก็มีประมุขสงฆ์แห่ง ชาวธิเบต (คือ ดาไลลามะ) ได้เสด็จมาเยือนประเทศไทย ได้ เสด็จไปประทับเพื่อพักผ่อนพระอิริยาบถอยู่ชั่วระยะหนึ่ง แล้ว จึงเสด็จกลับ อ่างศิลานี้ต่อไปข้างหน้านี้จะเป็นสถานที่สำคัญ และเป็นประวัติศาสตร์อีกหลายอย่าง ถนนไปจากกรุงเทพ ฯ ถึงชลบุรี และจากชลบุรีถึงอ่างศิลาประมาณ ๑๕๐ กิโลเมตร เท่านั้นเอง ไปเช้าเย็นกลับทันต่อเวลาพอดี

รายนามเจ้าภาพบำเพ็ญกุศล
สวดพระอภิธรรมถวาย

พระปลัดเขียน (อธิจิตฺโต อัมพาพันธุ์)

วันที่ ๑๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๗

พระธรรมวโรดม เจ้าอาวาสวัดปทุมคงคา

วันที่ ๑๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๗

พระปริยัติบัณฑิต

วันที่ ๒๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๗

นายตังกวย แซ่ลี้ ร้าน ต. เจริญ

วันที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๗

ผู้อำนวยการองค์การสะพานปลาและคุณนายมาลี

วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๗

คุณนายแหวน ชื่นชูลักษณ์ และญาติ

วันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๗

(๑) ศิษย์คณะ ๑๑ (๒) พระครูพุทธิวงศ์วิวัฒน์

วันที่ ๒๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๗

คณะบ้านกุดตากล้า อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัด

ยโสธร

วันที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๗

คณะสงฆ์วัดปทุมคงคา (สัตตมวาร) มีพระสวดพระพุทธมนต์ ๑๐ รูป และถวายภัตตาหารเพลแด่พระภิกษุ สามเณร ประมาณ ๖๕ รูป ได้มีผู้มีศรัทธานำอาหาร คาว–หวาน มาเลี้ยงพระในงาน คือ

๑. คุณนายนภา ลักขณาพร ร้านตังกิงฮวด (ร้าน ต. เจริญ)

๒. ร้านเมฆินโภชนา ซอยสุทธิสาร

๓. คุณสมจิตต์ อัศววิไล

๔. คุณสมาน พันธุมวัตร, คุณสมัย พันธุมวัตร คุณสมัคร พันธุมวัตร

๕. คุณสมพนอ

๖. คุณเซ้ง

๗. คุณนายแหวน ชื่นชูลักษณ์ และญาติ

๘. คุณแม่อี่ ประเสริฐวงศ์, คุณสาลี่

(ท่านที่ไม่มีชื่อในนี้ ขออภัยในความบกพร่องด้วย)

รายนามพระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ ๑๐ รูป
สวดพระพุทธมนต์ในการบำเพ็ญกุศลฌาปนกิจศพ
พระปลัดเขียน (อธิจิตฺโต อัมพาพนธุ์)

วันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ เวลา ๑๐.๓๐ น.

๑.	พระเทพสุธี	วัดอนงคาราม
๒.	พระราชสุธี	วัดสระเกศ
๓.	พระราชเมธี	วัดสุทัศนเทพวราราม
๔.	พระสิรินันทมุนี	วัดบพิตรพิมุข
๕.	พระปริยัติโสภณ	วัดหิรัญรูจี
๖.	พระนิโรธรักขิต	วัดกาญจนสิงหาสน์
๗.	พระศรีวิสุทธิดิลก	วัดประยุรวงศาวาส
๘.	พระสุธรรมธีรคุณ	วัดทองธรรมชาติ
๙.	พระพิพัฒน์สังวรคุณ	วัดชัยชนะสงคราม
๑๐.	พระสุธีรัตนาภรณ์	วัดจักรวรรดิราชาวาส

แสดงพระธรรมเทศนา เวลา ๑๓.๐๐ น.

โดย พระธรรมเจดีย์ วัดทองนพคุณ เจ้าคณะภาค ๔

พิมพ์ที่ ร.พ. เลี่ยงเชียงจงเจริญ ๒๕๓ และ ๑๙๙ บำรุงเมือง นครหลวง ฯ
นายเคียวจุ้ย แซ่เตียว ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๑๗ โทร. ๒๒๓๗๙๘